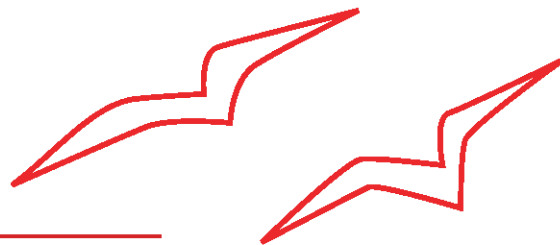

**Meeqqat inuusuttullu pillugit paasisassarsiorpit?
Søger du viden om børn og unge?
Seeking knowledge on children and youth?**

MIPI Tusaat/Nyt

Nr. 4 Oktobari 2007

MIPI-ip allakkatigut nutaarsiassaanut nr. 4-mut tikilluaritsi. Uani atuarneqarsinnaapput kingullermik MIPI-ip pisortatigoortumik nalunaarusiaq saqqummersitaa – Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat immikkoortoq 2, taaguuteqartinneqartoq: "Kalaallit Nunaanni meeqqat pitsuunerat – inoqutigiit meerartallit isertitaat kisitsinngorlugit paasisutissat atorlugit misissueqqissaarneq". Aamma atuarsinnaavatit MIPI-mi siulersuisunngortut nutaat, Nuna Med 2007 aammalu kingullertigut ingerlanneqarsimasoq meeqqat inuusuttuaqqallu pillugit paasisanik eqqartueqatigiittarfik. Atuarluarisi!

Meeqqat Inuusuttullu
Pillugit Iisimasaqarfik
Videnscenter om Børn og Unge
Documentation Centre
on Children and Youth

Imarisai

MIPI-imi siulersuisut nutaat.....	1
Kalaallit Nunaanni meeqqat pitsuunerat	2
Nuna Med 2007	4
Qallunaat Nunaanni Kalaallit Nunaannilu meeqqat eqqugaasut	6
Atuartut suleqatigiit ingerlatitsisut	6
Meeqqat Inuusuttuaqqallu pillugit paasisanik eqqartueqatigiittarfik	7
Inatsisartut ukiaanerani ataatsimiinneranni meeqqat inuusuttullu pillugit imarisat	8
MIPI-ip nittartagaani fiilit nutaat.....	8

Boks 1290
3900 Nuuk
Kalaallit Nunaat
Grønland
Greenland
Tel.: + 299 34 69 40
Fax.: + 299 34 69 41
E-mail: mipi@gh.gl
www.mipi.gl

MIPI-imi siulersuisut nutaat

Naalackersuisut ulloq 16. august 2007 MIPI-mi siulersuisunik nutaanik ivertitsisimavoq. Siulersuisunut ilaasunngortanngortut ukuupput:

Naaja Nathanielsen, Nuup Kommuneata PPR-allaffiani aqutsisoq. Nunatta Atuagaateqarfianit inassutigineqartoq. *Siulersuisut pisortassatut toqqarneqartoq.*

Wolfgang Kahlig, Ingerlatsineri institutsimi aqutsisoq. Ilisimatusarfimmit innersuutigineqartoq.

Keun Hwang, immikkut ilisimasalittut siunnersorti. Naatsorsueqqissaartarfimmit innersuutigineqartoq.

Anne Margrethe Vedel Jessen, PPR-avannaani skolepsykologi aqutsisoq. Naalakkersuisuni ilaasortamit, ulluunerani paaqqinnittoqarfimmi meeqqallu atuarianni akisussaasumit, innersuutigineqartoq.

Jette Eistrup, PAARISA-mi siunnersorti. Naalakkersuisuni ilaasortamit, peqqinnissaqarfimmi pinaveersaartitsinermilu akisussaasumit, innersuutigineqartoq.

Karen D. Jensen, Ilaqutariissutsimut Pisortaqaarfimmi siunnersorti. Naalakkersuisut ilaasortamit, iisumaginninnermut tunngassuteqartuni akisussaasumit, innersuutigineqartoq.

Kesia Bruun, Kanukokami seniorkonsulenti. Kanukokamit innersuutigineqartoq.

Siulersuisunngortut nutaat ivertinneqarsimapput piffissami 2007-ip peqqata missaaniit 2010 qeqqata missaanut.

Kalaallit Nunaanni meeqqat pitsuunerat

- inoqutigiit meerartallit isertitaat kisitsisinngorlugit paasissutissat atorlugit misissueqqissaarneq. "Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat" nalunaarusiani tulleriinni saqqummersitani immikkoortoq 2.

Nalunaarusiaq kisitsisit paasissutissat atorlugit misissueqqissaarneruvoq Kalaallit Nunaanni meeqqat pitsuussusaat pillugu nalunaarusiaq. Nalunaarusiami misissueqqissaarneq Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmiit kisitsisitigut allassimaffimmiit atorlugit paasissutissanik misissuineq tunngaveqarpoq. Paasissutissat allassimaffimmiit kisitsisit tunngavigineqartut inoqutigiit meerartallit tamaasa allattorsimasuutigivaat, meeqqat 0-imiit 17-it tikillugit ukiullit akornanni, ukioq 2004-imi. Nalunaarusiami ersersinneqarpoq Kalaallit Nunaanni meeqqat pitsuunerat qanoq annertussuseqarnersoq, uuttuutit pingasut atorneqarsimasut allaavigalugit:

Kalaallit Nunaanni meeqqat tamarmik akornanni, meeqqat 9 %-ii – tassa meeqqat tamarmik akornanni meeqqat aqqarngat -

pitsuunermut eqqaanartunik atugaqarput. Allanut naleqqiulluni pitsuussusermut uuttuut nunani tamalaani ator neqartarpoq. Nunamilu isertitat agguataarsimani tunngavigalugit missingersorneqartarluni (Isertittat tigussaasut Kalaallit Nunaanni akissarsiat appasinnerpaasutut inissimasut 50 %-ii ataallugit meeqqat angerlarsimaffiani akissarsiat inissimappata).

Kalaallit Nunaanni meeqqat tamarmik akornanni, meeqqat 39 %-ii – tassa meeqqat tamarmik akornanni minnerpaamik meeqqat pingajuat - **pisariaqavissuinnarnut ikiorsiissutinik pisartagaqarluni piitsuunermik** atugaqarput. Nalunaarusiami meeqqat pisariaqavissuinnarnut ikiorsiissutinik pisartagaqarluni piitsuunermik atugaqartut nalunaarsorneqartarput, inoqutigiinni inersimasoq ukiup ingerlanerani pisariaqavissuinnarnut ikiorsiissutinik pisartagaqarsimappat.

Kalaallit Nunaanni meeqqat tamarmik akornanni, meeqqat 4 %-ii – tassa meeqqat tamarmik akornanni meeqqat 25-iat – **piitsuunertut paasineqarsinnaasumik** atugaqarput. Nalunaarusiami meeraq pitsuusutut natsorsuunneqartarpoq, illoqutigiinni isertitat tigussaasut ukiumut isertitat minnerpaaffiinit ikinnerusunik isertitaqarfiusumi najugaqarpat, tamatumani pisortanit pisartagaqarneq tunngavigalugu isertitat naatsorsorneqartartunit ikinnernerik isertitaqarfiusumi.

Meeqqat akornanni piitsuussusermik inuulernissamut navialersitsisutut annertusaasut pissutsit pilersitseqataasutut isigineqartut

Pissutsit pilersitseqataasutut isigineqartut meeqqat akornanni piitsuussusermik inuulernissamut navialersitsisutut isikkoqalersitsisinnaapput. Nalunaarusiami takutinneqarpoq inoqutigiit pitsuussusermik atugaqarlutik inuukkajunnerusartut uku pissutigalugit:

- illoqutigiinni inersimasut 25-it inorlugit ukioqarpata
- illoqutigiinni inersimasut kisimiittuuppata
- illoqutigiinni meerartar neqartut amerlappata
- illoqutigiit nunaqarfimmiuuppata
- illoqutigiinni inersimasuusut tamarmik Kalaallit Nunaanni inunngorsimappata

Paasissutissat tunngaviusut

Qulaani taaneqareersut saniatigut nalunaarusiaq aamma ukuninga imaqarpoq: Kalaallit Nunaanni meeqqat pitsuunerat pillugu kommuunikkaarlugit assersuussinerit aammalu nunat tamat akornanni assersuussineq.

Nalunaarusiami atuakkioqataasooq, Christina Schnohr, cand.scient. inuiaqatigiit peqqissusaat pillugu aammalu Ph.D.-mik København

Univesitet-imi ilinniagartooq. Taassumalu saniatigut cand.scient.anth., Sissel Lea Nielsen aamma cand.jur., inuit piginnaatitaaffii pillugit masteri, Steen Wulff nalunaarusiamut tamarmik suleqataasimallutik.

” Kalaallit Nunaanni meeqqat pitsuunerat – inoqutigiit meerartallit isertitaat kisitsisinngorlugit paasissutissat atorlugit misissueqqissaarneq. Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat” nalunaarusiani saqqummersitani immikkoortoq 2-uvoq. Nalunaarusiami immikkoortoq siulleq taaguuteqarpoq ”Meeqqat pissakillioortut - Ilaqutariinni aningaasakillioortuni meeqqanik angajoqqaanillu apersuilluni misissuineq”. Nalunaarusiani saqqummersitassaq pingajuat kingullerlu taaguuteqarpoq ”FN-imi nunat ilaasortat, meeqqat piginnaatitaaffii, meeqqallu naammaginaratumik inuunermik atugaqarnissaanut piginnaatitaaffiit”, nalunaarusiat siullit marluk tunngavigalugit nalilersuinerit, Kalaallit Nunaanni meeqqat piginnaatitaaffitik atorneraat pillugu nalilersuinerit. Nalunaarusiat pingajuat naatsorsuutigineqarpoq saqqummersinneqassasoq ukiaq 2007-ip ingerlanerani.

Kalaallisoortaa immikkoortoq 2 [uani](#) atuaruk (pdf-fiileq 647 KB)
Qallunaatoortaa immikkoortoq 2 [uani](#) atuaruk (pdf-fiileq 593 KB)
Kalaallisut naalisarnera [uani](#) atuaruk (pdf-fiileq 198 KB)
Qallunaatut naalisarnera [uani](#) atuaruk (pdf-fiileq 58,8 KB)

Nalunaarusiami immikkoortoq 1 MIPI-ip nittartagaani atuarneqarsinnaavoq www.mipi.gl

Nuna Med 2007

MIPI ukioq manna Nuna Med ataatsimeersuatitsinerani peqataavoq – Kalaallit Nunaanni nakorsaait pillugit ataatsimeersuarneq Nuummi 7.-10. september 2007 ingerlanneqartoq. MIPI meeqqat inuusuttuaqqat aangajaarniutillu pillugit ilanngussivoq oqallinnissaamut aallarniilluni oqallitsitsinermi taaguuserneqarsimasoq *Meeraq Qituitillugu* oqallitsitsinerlu taaguutilik *Inuusuttut Atugarisaat* aaqqissuullugu.

Oqallitsitsineq *Inuusuttut Atugarisaat* pingasunik assigiinngitsunik aallarnerneqarpoq tamarmik immikkut imalinnik: *kisitsisinik misissuineq* sikuiuitsuni peqqissusermi ilisimatoq Peter Bjerregaard-mit, inuit peqqissusaannik ilisimatusaatinik suliaqarfimmeersoq¹, Peqqissutsimut pisorta qarfimmuttaaq atassuteqartoq, *misilittakkat tunngavigalugit paasisat* Dorthe Simonsen-miit Maniitsup napparsimaveqarfiani immikkoortumi

¹ Kalaallit Nunaanni peqqinnermut ilisimatuussutsikkut misissuiffik

peqqissaasoq kiisalu *inuusuttut nammineq nipa*at Lona Lyngemii, ilinniagartuutut atorfilik MIPI-mi, oqallitsisnermittaaq ataqaqtiissaarisooq.

Ilisimatoq Peter Bjerregaard meeqqat inuusuttuaqqallu peerariittarnerat pillugu aallarniivoq. Aallarniut tunngavigivaa meeqqat inuusuttullu akissutaat apeqqutinik misissuinermi *Inuusuttut Atugarisaat Kalaallit Nunaanni 2004*-mi atorneqarsimasut. Paasisat ilagaat nukappiaqqat timersortartut atoqateqarnerusartut, nukappiaqqanit timersortanngitsuninngaanniit sanilliullugit. Niviarsiaqqat siusinnerusukkut atoqateqalersarput nukappiaqqaniillu peeraqarnerusarlutik.

Immikkoortormi Peqqissaasoq Dorthe Simonsen-ip aallarnerfigivaa niviarsiaqqat inuusuttut ulluinnarni misigissutsikkut anniarnermisikkut misilittagaat pillugit misissuisimanerminik. Misissuinerup sammineruaa inuusuttut nammineerlutik misigisaat sunarpiat anniarnermut peqqutaanersoq, nammineerlutillu ilaminni ikiorneqarnissaminut periarfissarisat. Maniitsuttaaq Kommuuniani inuusuttut peqqinnerulernissaat pillugu suliniutini saqqummiullugu. Misissuinermi paasisaq tassaavoq inuusuttut iluameersunik maligassuisoqannginnerat, nammineerlutillu inuunermi aqqutissartik nassaariniartarlugu. Ajornartorsiutit annerit marluk misissuinermi erseput: misissuinermi inuusuttut 90%-miit amerlanerit angerlarsimaffimmi sumiginnagaaneq misilittagaqarfigaat, tamatigoruinnaq imigassartornermik, annersaanermik ajortumillu ilaqutariit iluanni attaveqatigiinnermik allaaveqartunik. Ajornartorsiutip aappaat tassaavoq inuusuttut meeraallutik ajornartorsiuteqarsimasut, aapparisaq ajornartorsiuleraangata saaffiginnittartut.

MIPI-mi ilinniagartuutut atorfilik Lona Lyngemii aallarniutigaa kalaallit inuusuttut annersaaneq pillugu oqaluttuaat Oqalliffimmi². Aallarniinerup takutippaa inuusuttuaqqat Oqalliffik atortaraat angerlarsimaffimmi annersaaneq meeqqanullu annersaanerit misilittakkatik allattorlugit misigisatillu oqaluttuaralugit. Kiffaanngissuseqarlutik artorsaatit aniatittarpaat oqaluttuarpalaartumik nipiqlutik. Inuusuttut nammineq siunnersuuteqarput annersaanermut pitsaaliuinissamut aqqutissanik: Qaqiffik, isumakkeerfiginninneq, akuerinninneq, ajornartorsiuteqarnermut nassuerutiginninneq, imminut ikiorneq, inuttut ineriartorneq eqqarsaatersornerlu. Ataasiaannarluni oqalliffimmi taaneqarpoq annersartikkaanni politii nut saaffiginninnissaq aqqutissaasoq.

MIPI-p nalunaarusiaa tamakkiisoq atuarneqarsinnaavoq [uani](#) Ammukaarteriarlugu, *ataatsimeersuarnermi isumalioqatigiinnermilu nalunaarusiat* Nuna Med 2007-ip ataani.

² Oqalliffik tassaavoq www.inuusuttutakisunnerat.gl (inuusuttut oqallittarfiat)

Qallunaat Nunaanni Kalaallit Nunaannilu meeqqat eqqugaasut

Red Barnet, Save the Children-ip ataani ilaavoq, nunarsuarmi kiffaanngissuseqarluni meeqqanut suliniuteqartut annersaasa ilaat. Taassuma tunngavigaa Naalagaaffiit Peqatigiit meeqqat piginnaatitaaffii pillugit isumaliutissiissutaat. Meeqqat iluanik inuuneqarnissaminut piginnaatitaapput. Red Barnet-illu uku suliniuteqarfigivai:

- Silarsuaq meeqqanik ataqqinnittoq
- Silarsuaq meeqqanut tusarnaartoq ilinniagaqartorlu
- Meeqqat tamarmik neriuuteqartut silarsuarmilu periarfissaqartut

Red Barnet-ip kalaallit meeqqarartai qallunaat meerartai assigalugit sullippaat. Meeqqat inuusuttullu Qaanaaq Kommuneani sullinneqarput, sunngiffimmi sammisassaqaarniarerat aaqqissuunneqartarluni. Tassaavoq Red Barnet-ip suliniutaa ukiuni pingasuni atuuttussatut aallarneqarsimasoq. Uani malinnaasinnaavutit www.redbarnet.dk, Kalaallit Nunaat pillugu kalaallillu meeqqarartai inuusuttullu pillugit immikkut isiginiarneqarsimallutik. Saniatigut Red Barnet aamma sammivaa Danmark-mi piitsuuneq. Saqqummersitat nittartakkami nanisinnaavatit.

Atuarusuttunut:

Atuartut suleqatigiit ingerlatitsisut - aamma atuarfiup - angerlarsimaffiullu akornanni suleqatigiinnermut

“Atuartut suleqatigiit ingerlatitsisut” allaaserineqarsimavoq Krista Poulsen-imit, Poul Kragelund-imit, Jan Niemeier-imit aammalu Per Fibæk Laursen-imit, Adapta 2007-meersunit.

Atuakkami atuarsinnaavat qanoq Humlebæk-ip atuarfiani angajoqqaanik suleqatigiinnik pilersitsisoqarsimasoq atuarfiup – angerlarsimaffiullu akornanni suleqatigiinnermut tunngaviusumik. Aammattaaq atuarneqarsinnaavoq qanoq meeqqat sunneeqataanerata annertusarneqarsimansoq, sutigut tamatigut ilinniartitsinerup iluani pissutsini, ukioqatigiinnut ilinniartitsinermik pilersitsineq, isumalioqatigiinnertalimmit, ukiumut naapittarnerit aammalu ukiumut atuagassiat. Nutaanik elevråd-nik tulluarnerusunik pilersitsisoqarsimavoq aamma.

Atuagaq aamma ilinniutitut atorpeqarsinnaavoq ilinniarnermi, perorsaanermi tarnillu pissusaanik seminariani atugassiatut. Perorsaanermut isumalioqatigiinnik atorpeqarsinnaavoq, atuarfinnik aqutsisunik, atuarfinnilu siulersuisunik isummersorfissatut oqimaaqatigiissumik atuarfimmu ineriartortitsinermut, naliginnaasumik aalajangersakkat naammaginngikkaanni.

Meeqqat Inuusuttuaqqallu pillugit paasisanik eqqartueqatigiittarfik

Marlunngorneq 18. september 2007-imi meeqqanik inuusuttuaqqanillu sulialinnik naapittoqarpoq. Christina Schnohr pulaartuuvoq oqaluttuaralugulu MIPI-ip saqqummersitaa nutaaq – immikkoortoq 2 nalunaarusiat tulleriinni “Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat”, qulequtaralugu: “Kalaallit Nunaanni meeqqat pitsuunerat – inoqutigiit meerartallit isertitaat kisitsisinngorlugit paasisutissat atorlugit misissueqqissaarneq.” Nalunaarusiaq siusinnerusukku uani allakkatigut nutaarsiassami taaneqareerpoq. Inuit aggialluarput. Peqataasut 17-pput.

Christina Schnohr-ip saqqummiuppai nalunaarusiap imarisai, nassuiaanerit, naliliinerit, immikkut isiginiagassat nalunaarusiallu killiliiffigineqarneri.

Taassumap kingorna apersuisoqarpoq ukualu oqallisigineqarlutik: Juumooq misilittakkaminik oqaluttuarpoq inuusuttut akornanni anaanangorsimasut pillugit, tassalu anaanat ukiukinnerit, amerlanertigut piginnaatitaaffitik periarfissallu nalornissutigisarlugit soorlu aningaasatigut ikiorsiissutinik pisartagaqalersinnaaneq pillugu. Aamma oqaluuserineqarpoq meeqqat ilisimanninnerat piginnaatitaaffimminnut periarfissaminnullu.

Tamarmik isumaqataapput meeqqat piitsuusarnerat politikikkut ajornartorsiutaannaangitsaq, inuiaqatigiinnulli tamanut ajornartorsiutaasooq, kikkullu tamarmik tassuuna akisussaaffeqartut. Oqaluuserineqarpoq aamma meeqqat sumiginnarneqarsimasut atuarfinni ikiorneqarnissaminnik neqeroorfigineqarneq ajortut, aammalu qanoq atuarfik ajorsarfittut misigisarneraat.

Oqaluttuarineqarpoq atuarfiit meeqqallu angerlarsimaffii siornatigut suleqatigiissimagaluartut, ilinniartitsisoq meeqqat angerlarsimaffianukarluni meeqqat sumiginnangaasimasut ikiorniarlugit iliuseqartarsimagaluartut. Tamannali suliniut maanna unitsinneqarsimavoq.

Naapinnermi pitsaasumik misilittakkanik isummersoqatigiittoqarsimavoq.

Tulliani meeqqanik inuusuttunillu sulialinnik naapeqatigiittoqassaaq sapaatit akunnerani 47-48-ip nalaanni.

Inatsisartut ukiaanerani ataatsimiinneranni meeqqat inuusuttullu pillugit imarisat

MIPI-ip inatsisartunut siunnersuutit aalajangigassat immikkoortinnikuuai, meeqqanut inuusuttunullu toqqaannartumik sunniteqartussat ulluinnarnilu sunniisussat.

Ulloq naapiffissaq ullormullu oqaluuserisassat ukiaanerani ataatsimiinnermi nassaarisinnaavatit [uani](#)
Maluginiakkit oqalliffissat meeqqat inuusuttullu pillugit oqaluuserineqartut:

- Ulloq, 27. september 2007. Pkt. 29
- Ulloq, 09. oktober 2007. Pkt 39
- Ulloq, 10. oktober 2007. Pkt. 90 aammalu pkt. 154
- Ulloq, 16. oktober 2007. Pkt. 167 aammalu pkt. 112
- Ulloq, 16. oktober 2007. Pkt. 101 aammalu pkt. 92
- Ulloq, 24. oktober 2007. Pkt. 114
- Ulloq, 25. oktober 2007. Pkt. 160
- Ulloq, 08. november 2007. Pkt. 21 aammalu pkt. 145, pkt. 113 aamma pkt. 117
- Ulloq, 12. november 2007. Pkt. 170 aammalu pkt. 140

MIPI-ip nittartagaani fiilit nutaat

- 1) Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat imm. 2: ” Kalaallit Nunaanni meeqqat pitsuunerat – inoqutigiit meerartallit isertitaat kisitsisinngorlugit paasissutissat atorlugit misissueqqissaarneq” [Uani atuaruk](#)
- 2) Tommy Marømut akissut ”Kalaallit Nunaanni meeqqat pitsuunerat – inoqutigiit meerartallit isertitaat kisitsisinngorlugit paasissutissat atorlugit misissueqqissaarneq”-mut tunngasoq [Uani atuaruk](#)

Namminersornerullutik oqartussat nittartagaat allanngortinneqalermat MIPI aalajangersimavoq fiilini amerlanernik ilisinarani. Nittartagaq nutaaq naatsorsuutigineqarpoq ukiap 2007-ip ingerlanerani atulissasoq.